

ДНІПРОВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОЦЕСИ ТА АПАРАТИ ГАЛУЗІ»

Спеціальність	174 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка
Галузь знань	17 Електроніка, автоматизація та електронні комунікації
Освітньо-професійна програма	Монтаж, обслуговування засобів і систем автоматизації технологічного виробництва
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Статус дисципліни	Вибіркові освітні компоненти навчального плану
Курс початку вивчення дисципліни	I
Семестр вивчення навчальної дисципліни	02
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 4,0 кредитів ЄКТС, 120 годин, з яких 85 години становить контактна робота з викладачем, 35 годин становить самостійна робота
Мова викладання	Українська
Підсумковий контроль	Залік
Розробник	Компанієць Валерія Андріївна - викладач механічних дисциплін, вища кваліфікаційна категорія Контактна інформація: kompaniets.val3@gmail.com
2. Опис дисципліни	

Мета дисципліни — є оволодіння теоретичними основами технологічних процесів загальними закономірностями їх протікання у хімічній апаратурі, освоєння узагальнених методів моделювання і розрахунків процесів, вивчення найбільш поширених конструкцій хімічних апаратів та методи їх інженерного розрахунку з урахуванням потреб спеціальної підготовки.

Як результат вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- Основні поняття гідромеханіки;
- Основні поняття гідравліки;
- Режими руху рідин;
- Види і способи розділення неоднорідних систем;
- Процеси відстоювання і фільтрування;
- Основні види насосів, компресорів та вентиляторів;
- Процес фільтрації та центрифугування;
- Принцип роботи вакуум фільтра;
- Процеси механічного перемішування;
- Поняття теплообміну та теплопровідності, тепловіддачі та теплопередачі;
- Класифікацію та будову теплообмінників;
- Способи випарювання;
- Класифікацію випарних апаратів;
- Способи отримання штучного холоду;
- Основи масообмінних процесів;
- Схеми абсорбційних установок;
- Поняття екстракції та схеми екстракційних пристроїв;
- Поняття абсорбції та пристрої абсорбції;
- Поняття сушки;
- Поняття та способи кристалізації;
- Класифікацію хімічних процесів і апаратів;
- Механізм та способи подрібнення;
- Поняття дозування та змішування;
- Мати уяву про пневмотранспорт, гідротранспорт, конвеєр;
- Правила безпеки при роботі з гідро-, тепло-, масообмінними апаратами.

Вміти:

- Визначати режими руху рідини;
- Визначати параметри відцентрованого насоса та вентилятора;
- Проводити теплові розрахунки;
- Визначати температуру напору у теплообміннику;
- Розрахувати випарні апарати;
- Розрахувати абсорбери і адсорбери ;
- Розрахувати конвективну сушку;
- Отримувати експериментальні данні у лабораторних умовах;
- Проводити розрахунки з використанням експериментальних та довідникових даних;
- Розраховувати параметри та обирати апаратуру для конкретного хіміко-технологічного процесу;
- Розраховувати кількісні характеристики процесів.

3. Зміст навчальної дисципліни

ВСТУП

Предмет і завдання курсу "Процеси та апарати галузі". Короткі історичні відомості про розвиток і шляхи становлення курсу, внесок вітчизняних і зарубіжних учених у розвиток науки про процеси і апарати. Принципові особливості курсу і його зв'язок із загальнонауковими, загальнотехнічними і спеціальними дисциплінами. Класифікація основних процесів і апаратів хімічної технології, їх роль і взаємозв'язок в проведенні типових хіміко-технологічних процесів. Основні принципи математичного опису процесів і апаратів.

РОЗДІЛ 1 ГІДРОМЕХАНІЧНІ ПРОЦЕСИ.

Тема 1.1 Загальні питання прикладної гідромеханіки в галузі.

Основні визначення, реальні і ідеальні рідини, їх основні характеристики і властивості.

Основні завдання гідростатики. Основні завдання гідродинаміки. Основні характеристики руху рідин: швидкість і витрата рідин, гідравлічний радіус і еквівалентний діаметр, що встановився і несталі потоки, режими руху рідин, розподіл швидкостей при різних режимах руху. Гідравлічні опори в трубопроводах і апаратах. Втрати енергії рідини на тертя і подолання місцевих опорів для різних режимів руху.

Тема 1.2 Переміщення рідин і газів.

Трубопроводи, арматура трубопроводів. Труби, способи з'єднання труб, матеріал для виготовлення труб. Запірна і регулююча арматура.

Класифікація гідравлічних машин для переміщення рідин, переміщення і стиснення газів. Класифікація насосів і їх основні характеристики: продуктивність, натиск, потужність, коефіцієнт корисної дії, геометрична висота всмоктування.

Поршневі насоси і їх основні типи. Натиск насоса. Відцентрові насоси і їх основні типи. Принцип пристрою і описання роботи. Натиск насоса, продуктивність. Приватні і універсальні характеристики відцентрових насосів. Робота насоса на мережу. Пуск і зупинка насоса. Вентилятори. Класифікація і загальна їх характеристика.

Компресори: поршневі і відцентрові.

Тема 1.3 Розділення рідких і газових гетерогенних систем.

Класифікація неоднорідних систем і методів їх розділення. Принципи вибору і методи оцінки ефективності процесів розділення. Матеріальний баланс процесів розділення.

Розділення неоднорідних систем осадженням в полі дії відцентрових сил. Характеристики і принципи створення відцентрових сил. Чинник розділення. Центрифугування. Основні типові конструкції центрифуг.

Мокре очищення газів. Фізико-хімічні основи процесу розділення і принципи апаратурного оформлення.

Основні методи вибору способу і апаратурного оформлення процесів розділення неоднорідних систем.

Тема 1.4 Перемішування в рідких середовищах.

Суть і мета перемішування. Перемішування в рідкому середовищі, основні способи перемішування. Види перемішування. Інтенсивність і ефективність перемішування. Механічне перемішування, види мішалок. Конструкції мішалок. Пневматичне, циркуляційне і інші види перемішування. Будова мішалок. Витрата енергії на перемішування. Розрахунок мішалок. Визначення ефективності перемішування.

РОЗДІЛ 2 ТЕПЛОВІ ПРОЦЕСИ.

Тема 2.1 Основи теплопередачі.

Теплові процеси в хімічній технології, їх роль і значення в проведенні хіміко-технологічних процесів. Класифікація способів перенесення теплоти. Рушійні сили процесів теплообміну. Основні

завдання статички і кінетики процесів теплообміну, теплові баланси.

Теплопровідність. Рівняння теплопровідності Фур'є і диференціальне рівняння теплопровідності. Рішення диференціального рівняння теплопровідності для плоскої і циліндричних стінок в умовах стаціонарності процесу без внутрішніх джерел теплоти.

Структура потоку Закон Ньютона. Природна і вимушена конвекція. Рівняння тепловіддачі. Коефіцієнт тепловіддачі і рушійна сила. Теплова подібність і основні критерії теплової подібності. Тепловіддача в умовах природної і вимушеної конвекції без зміни агрегатного стану теплоносіїв. Теплопередача. Основне рівняння теплопередачі при постійних і змінних температурах теплоносіїв. Розрахунок коефіцієнтів теплопередачі. Рушійна сила процесів теплопередачі.

Тема 2.2 Нагрів та охолодження.

Загальні відомості про нагрів та охолодження. Способи нагріву та охолодження. Загальні відомості про теплообмінні апарати. Класифікація теплообмінних апаратів, їх конструктивні характеристики і особливості практичного їх використання. Типи і будова теплообмінних апаратів. Методи теплового розрахунку теплообмінних апаратів. Регенеративні апарати їх класифікація.

Тема 2.3 Випарювання розчинів.

Призначення і суть процесів випарювання. Рушійна сила процесу. Одноразовий і багатократний процеси випарювання. Схеми багатократних випарних установок і основні типові конструкції випарних апаратів. Корисна різниця температур, що розташовується і загальна. Вплив температурних втрат на рушійну силу процесу. Основні принципи організації оптимальних режимів процесів випарювання в різних галузях промисловості, включаючи хімічну, хіміко-фармацевтичну і харчову галузі.

Тема 2.4 Штучне охолодження.

Теоретичні основи штучного охолодження. Суть процесу штучного охолодження. Способи отримання штучного холоду. Термодинамічні основи отримання штучного холоду. Основні параметри холодильної установки. Холодоагенти і холодоносії. Компресійні холодильні машини. Абсорбційні холодильні установки. Пароінжекторні холодильні установки. Принципи отримання глибокого холоду для розділення газових сумішей і скраплення газів.

РОЗДІЛ 3 МАСООБМІНІ ПРОЦЕСИ І АПАРАТИ.

Тема 3.1 Основи масопередачі.

Значення процесів масопереносу в хімічній технології. Класифікація і загальна характеристика процесів масообміну за участю газової, рідкою і твердою фаз: абсорбція (десорбція), адсорбція, дистиляція, екстракція, кристалізація, сушка. Роль цих процесів в рішенні екологічних проблем. Матеріальний баланс масообмінних процесів, рівняння робочих ліній, рушійна сила і напрям масопередачі.

Тема 3.2 Адсорбція.

Характеристика процесу і сфери застосування. Хемосорбція. Десорбція. Суть і застосування. Рівновага абсорбційних процесів, закон Генрі. Матеріальний баланс і рівняння ліній робочих концентрацій, визначення мінімального і дійсного витрат абсорбентів. Основні показники процесу абсорбції. Апаратне оформлення процесу і порівняльна характеристика. Загальні відомості, схема установки. Конструкції абсорберів.

Тема 3.3 Дистиляція і ректифікація.

Дистиляція (проста і складна перегонка). Фізико-хімічна суть процесів масопереносу в системах рідина-пара. Рівновага в системах. Основні типи бінарних сумішей (за даними Торманна). Закони Коновалова і Вревського.

Ректифікація. Визначення і фізико-хімічні основи ректифікаційного розділення рідких сумішей. Схеми установок безперервної і періодичної ректифікації. Матеріальний і тепловий баланси. Ректифікаційні колони.

Тема 3.4 Екстракція.

Загальні відомості. Схема установки, рівновага в системі рідина - рідина. Одноступінчата екстракція, матеріальний баланс, робоча лінія. Багатоступінчаста і протитечійна безперервна екстракція. Конструкції рідинних екстракторів.

Тема 3.5 Адсорбція.

Технічне значення процесу, характеристика адсорбентів. Рівновага при адсорбції, ізотерми адсорбції. Класифікація і конструкції адсорберів. Іонообмін.

Тема 3.6 Сушка.

Загальні відомості, види сушки: контактна і конвективна сушки. Рівновага при сушці, форми зв'язку вологи з матеріалом. Матеріальний і тепловий баланси, лінія реальної сушки. Кінетика процесу сушіння. Класифікація і конструкції сушарок.

Тема 3.7 Кристалізація.

Загальна характеристика процесів кристалізації з розчинів. Матеріальний і тепловий баланс кристалізатора. Кінетика процесу кристалізації. Рушійна сила процесу. Способи кристалізації. Основні конструктивні типи кристалізаторів..

РОЗДІЛ 4. ХІМІЧНІ ПРОЦЕСИ І РЕАКТОРИ.

Загальні відомості про хімічні процеси. Основні поняття. Класифікація хімічних процесів.

Матеріальний і тепловий баланс хімічних процесів. Рівновага і швидкість протікання хімічних процесів.

Загальні відомості про хімічні реактори. Основні поняття. Класифікація реакторів за принципом дії і способом відведення тепла. Реакторні пристрої, що застосовуються в хімічній промисловості. Основні кінетичні залежності.

РОЗДІЛ 5. МЕХАНІЧНІ ПРОЦЕСИ.

Тема 5.1. Подрібнення твердих тіл.

Подрібнення твердих матеріалів. Класифікація процесів подрібнення. Теоретичні основи процесу, механічне явища при тонкому і надтонкому подрібненні. Моделі механізму подрібнення. Основні зернові характеристики дисперсних матеріалів і методи їх визначення. Схема подрібнення.

Тема 5.2. Класифікація, дозування та змішування.

Класифікація, змішення і дозування твердих матеріалів. Класифікація подрібнених твердих матеріалів за великістю. Ситовий аналіз. Диференціальні і інтегральні функції розподілу часток по розмірах.

Дозування і дозиметри. Класифікація дозуючих матеріалів. Дозатори. Живильники.

Основні цілі і параметри оцінки якості перемішування. Основні типи змішувачів.

Тема 5.3. Переміщення твердих матеріалів.

Класифікація підйомно-транспортних засобів. Механічні транспортні засоби для горизонтального переміщення. Механічні транспортні засоби для вертикального змішаного переміщення.

4. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Базова:

1. Корнієнко Я.М. Процеси та обладнання хімічної технології: підруч. / Я.М. Корнієнко, Ю.Ю. Лукач, І.О. Мікульонок та ін. - К.: НТУУ "КПІ", 2011. -Ч. 2. - 416 с.
2. В.С. Шалугін, В.М. Шмандій. Процеси та апарати промислових технологій. К.: Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.
3. Сухенко Ю. Г. Процеси і апарати харчових виробництв: лабораторний практикум : навч. посіб. / Юрій Григорович Сухенко, Марія Михайлівна Жеплінська, Михайло Михайлович Муштрук ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Київ : ІНКОС, 2018. – 243 с.

Допоміжна

1. Процеси і апарати харчових виробництв. Курсове проектування: Навч.посіб. / За ред. проф. І.Ф. Малежика. — К.: НУХТ, 2012. — 543 с